

Familjur syndrast meðan einki hendir

Ótrygg foreldur vilja hava greiði á, hvørji tilboð okkara samfelag hevir til børn við serligum undirvísingartørvi. Men niðurstøðan eftir pallborðsfundin mánadagin um hendan spurning bendir ikki á, at tey kunnu vænta sær mennandi tiltøk til frama fyri børnini í bræði

TURID KJØLBRO

Foreldur at børnum, ið hava serligan undirvísingartørv, vilja hava greiði á, hvørji tilboð Sernámsdeplin hevur til teirra børn. Tí skipaði Meginfelag teirra brekaðu fyr almennum pallborðsfundi mánadagin í MBF-húsinum við luttøku av landsstýrskvinnuni í almannag- og heilsuálagum, landsstýrsmanninum í undirvísing- og mentamálagum, leiðaranum á skúlanum á Sernámsdeplinum, og øðrum.

Nógvar broytingar eru farnar fram tey seinastu árin á Sernámsdeplinum, tað sum fyrr æt Skúlanum á Trøðni. Hetta hevur ført við sær, at foreldur at børnum við serligum undirvísingartørvi eru vorðin ótrygg, tí tey meta seg vita alt ov lítið og verða ov illa kunnað.

Endamálið við pallborðsfundinum var at lýsa málið frá øllum síðum. Ein spurningur var, hvussu Almanna- og heilsuálagstýrið og Undirvísing- og mentamálastýrið samstarva um børn og ung, sum hava serligan tørv og sum bæði stýrini verða av í felag. Ein annar spurningur er, hvørji tilboð Sernámsdeplin hevur til børn undir skúlaaldri og børn í skúlaaldri.

Best at lýsa støðuna hjá teimum, ið hava serligan undirvísingartørv, var foreldraumboðið við pallborðið, Óluva Vilhelmsen. Hon hevur arbeitt innan MBF í fyra ár, serligan innan sálárlig brek, hon hevur sitið í nevndini í Autistafelagnum, og arbeitt í neyvum samstarvi við Javna, Sinnisbata og MBD-Damp-felagið. Sum foreldur at barni við serligum undirvísingartørvi saknar hon heilt greitt at fáa at vita, hvørji tilboð okkara samfelag hevur til hesi børn.

Tá ið ein tosar um tilboð ella veiting, má tað metast í mun til ein tørv, og tørvurin má so aftur siggjast í mun til nakrar trupulleikar. Og áðrenn vit kunnu meta, um ein veiting er naktandi ella ikki, mugu vit fyrst staðfesta trupulleikar og tørv, sigur Óluva Vilhelmsen.

Strævin gerandisdagur

Í innleggi sínum á pallborðsfundinum visti Óluva Vilhelmsen á nakrar trupulleikar, sum tann brekaði og avvarðandi hansara hava at takast við í gerandisdegnum.

Tað eru familjur, sum

Í dag fáa børn við serligum undirvísingartørvi ikki skikkaða menning. Fakligi kunnleikin er á Sernámsdeplinum, men ikki í dagliga umhvørvinum hjá barninum. Og tað er har, hann skal brúkast, um barnið skal fáa nakran ágóða av tí, sigur Óluva Vilhelmsen.

Mynd: Jens Kristian Vang

ikkí sleppa at sova um næturnar orsakað av, at tann brekaði hevur svøvntrupulleikar. Tað eru familjur, har onkur alla tíðina má hava eyguni við tí brekaða, og harvið er lítil orka eftir til hini systkini. Kanska hevur tann brekaði aggressiva atferð, so hini kenna seg ótrygg, ella kanska tosar viðkomandi alla tíðina, so hini ikki fáa tosað. Kanska er tann brekaði vorðin næstan vaksin, men er ikki sjálvbjargin í persónligum viðurskiptum, greiðir Óluva frá.

Tað eru familjur, sum ikki megna at rokja sítt arbeiðslív, orsakað av ov tungari byrðu, og tað eru systkin, sum kenna seg svikin, tí ongin tíð er til tey. Tað kann tí ikki undra nakran, at vit sum foreldur mest av øllum ynska okkum eina skikkaða menning av børnum okkara. Í dag fáa tey

ikkí skikkaða menning. Fakligi kunnleikin er á Sernámsdeplinum, men ikki í dagliga umhvørvinum hjá barninum. Og tað er har, hann skal brúkast, um barnið skal fáa nakran ágóða av tí.

Munur á dygd

Óluva Vilhelmsen vísir á, at hvørja ferð við hava fyrbyggt einum atferðartrupulleika og tann brekaði hevur lært eithvørt, hevur fakpersónurin gjørt eitt stórt menningararbeiði.

Tann brekaði verður glaður, fær ein persónligan vinning, og familjan fær meiri orku til onnur ting. Samfelagið fær eisini væl burtur úr, tí familjurnar hava tá ikki tørv á so nógvum sálárligum veitingum sum tíðin liður.

Munur er sjálvsagt á, hvat ein faklaerdur kann og hvat ein ófaklaerdur kann.

Tann faklaerdi kann orsakað av síni vitan um brekið fyrbygja ella steðga eina óynsktum atburði. Viðkomandi dugir í góðari tíð at siggja, hvønn veg tað ber, og er førur fyrri at seta tey røttu tiltøkini í verk beinavegin. Hesi børnini eru so serlig, tá ið tað kemur til samskipti. Tey hava heilt serligar mátar at gera vart við seg uppá og tey hava eisini heilt serligar mátar at fæta verðina uppá. Kennir tú ikki til hesi fyrbrigdi, finnur tú heldur ikki inn til barnið. Tann ófaklaerdi hevur av røttum ikki fingið rætta reiðskapin til at loysa hesar trupulleikar. Verður ein ófaklaerdur settur at taka sær av einum brekaðum, er talan tá um ansing og ikki menning.

Tíðin komin at broyta hugburð

A fundinum setti Óluva Vil-

Ein misnýtari var mín lærumeistari

Bókin „Ein misnýtari var mín lærumeistari“ vendir sær serliga til foreldur, sum liða av ringari samvitsku og skuldarkenslum í sambandi við, at barn teirra er sálárliga sjúkt, harðligt ella úti í misnýtslu

TURID KJØLBRO

Christina Sarvik hevur á egnum forlagi givið út bókina „Ein misnýtari var mín lærumeistari“. Bókin vendir sær til nógva, men serliga til foreldur, sum liða av ringari samvitsku og skuldarkenslum í sambandi við, at barn teirra er sálárliga sjúkt, harðligt ella úti í misnýtslu.

Men bókin er eisini um at verða misnýttur. Nógva lata seg misnýta, eitt nú av familju, vinum, fólki, sum taka synd í sær sjálvum, fólki, ið duga at manipulera o.s.fr. Misnýtsla finst í nógvum fornum.

Christina Sarvik hevur skrivað bókina fyrri at siga frá, hvussu hon hevur arbeitt seg úr skuldarkensluni og ringu samvitskuni við at broyta

hugburð til misnýttaran og seg sjálva. Hon er 54 ára gomul og mamma at einum sálárliga sjúkum misnýttara. Bókin tekur støði í egnum royndum, einum drúgvum kampi fyrri egnum frælsi.

Skelkandi upplivingarnar finga hana at siggja egnar veikleikar, og at sannføra seg sjálva um, at teir kundu brúkast til nakað uppbyggjandi. Annars høvdu sjúka, hat, ótti og beiskleiki etið hana upp. Abyrgdin mátti víðurkennast, ketan mátti brótask - eisini fyrri at hjálpa soninum, um hann sjálvur vil.

„Ein misnýtari var mín lærumeistari“ hevur fingið góð ummæli í donskum bløðum. Bitten Helweg, rithøvundur í Holbæk, skrivur soleiðis: „Lesið hesa framúr góðu bókina - tú verður klókari av henni og samstundis huddaleys innani tær. Høvundurin vísir, hvussu tú við eini hugburðsbroyting til tað sokallaða »ónða« uppdagar tað »avgjørt góða«. Hvussu tú ígjøgnum mótstöðu og liðingar fær djúpa innlit og persónligu menning - og verður fræls“.

helmsen báðum landsstýr- isfólkunum ítøkiligar spurningar. Landsstýrsmáðurin í undirvísingarmálum varð spurður, um vit skulu hava ansing ella menning til hesi børn, og landsstýrskvinnan í almannamálum varð spurð, hví sparast skal uppá tiltøk, ið kunnu menna tey brekaðu, tá ið avleiðingarnar ikki eru til at rokna út. Spurd eftir fundin, um hon varð nøgd við svarini, sigur Óluva Vilhelmsen.

Har kom lítið ítøkiligt á borðið. Tí er ikki nóg gott í væntu, tá ið fremstu politikarar okkara ikki hava stórvægis meiri at siga. Spurningurin er so, hvør kann gera nakað, tá ið politikararnir ikki kunnu. Undanfóran hjá øllum er raðfesting og avmarkað orku. Eg havi búið aðra staðni og fingið góða og mennandi hjálpa. Har fært tú eina diagnosu og so kemur

hjálpin í stundini av sær sjálvum. Í Føroyum fært tú diagnosuna, og so hendir einki meir. Eg kann ikki góðtaka, at einki kann gerast.

Vit gevast kortini ikki so, hvíla okkum nú eitt sindur, men so herja vit á aftur. Tíðin er komin til at broyta hugburð. Vit eiga at hugsa um barnið sum eina heild, ið hevur brúk fyrri øllum, og síðani samskipa økið á bestan hátt, har barnsins tørvur er í miðdeplinum, sigur Óluva Vilhelmsen at enda í viðtali.